

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет економіки та управління

Кафедра міжнародної економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жильцов
« » 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

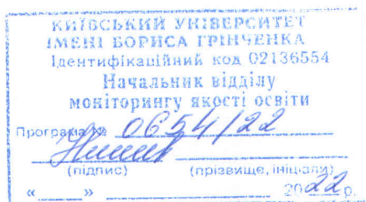
ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА

для студентів

спеціальності 073 «Менеджмент»

освітнього рівня першого (бакалаврського)

освітньої програми 073.00.01 «Менеджмент організацій»

Київ – 2022

Розробники:

Жукова Юлія Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Київського університету імені Бориса Грінченка

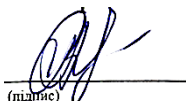
Викладачі:

Жукова Юлія Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки

Протокол від 1 вересня 2022 р. № 1.

Завідувач кафедри

(підпис)

А.В. Шлапак

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми) 073.00.01 «Менеджмент організацій»
1.09. 2022 р.

Керівник освітньої програми

(підпис)

О.В. Акіліна

Робочу програму

____.____. 20__ р.

Заступник директора/декана

перевірено

О.О. Казак

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) _____ (ПІБ), «____» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) _____ (ПІБ), «____» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) _____ (ПІБ), «____» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) _____ (ПІБ), «____» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс	2	
Семестр	3	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	56	
Модульний контроль	8	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	26	
Форма семестрового контролю	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Економіка і фінанси підприємства - це наука про ефективність виробництва, шляхи і методи досягнення підприємством найкращих результатів при найменших затратах.

Предметом дисципліни є методи і способи раціонального поєднання та ефективного використання всіх елементів виробничого процесу на рівні підприємства.

Мета дисципліни – формування у студентів сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань про базові поняття щодо господарсько-фінансової діяльності підприємства, змісту її окремих напрямів та їх взаємозв'язку, системи показників, що їх характеризують

Завданнями дисципліни є теоретична та практична підготовка студентів з таких питань:

- підприємство як суб'єкт господарювання та основні напрями його господарсько- фінансової діяльності (операційна, інвестиційна, інноваційна, фінансова);
- визначення складових ресурсного потенціалу підприємства та шляхи його ефективного використання;
- теоретичні засади формування й використання трудових ресурсів підприємства та системи їх матеріального стимулювання; методичні підходи до їх аналізу та планування;
- теоретичні засади формування та використання майнових ресурсів (активів) підприємства, методичні підходи до їх аналізу та планування;
- теоретичні засади формування фінансових ресурсів (капіталу) підприємства, методичні підходи до їх аналізу та планування;

- механізм формування економічних результатів діяльності підприємства;
 - оцінка ефективності господарської діяльності та пошук шляхів її підвищення;
 - механізм розвитку підприємства, запобігання кризових явищ та банкрутства;
- забезпечення економічної безпеки підприємства.

Завданням дисципліни згідно вимог ОПП 073.00.01 «Менеджмент організацій» є оволодіння такими компетентностями:

Загальні:

ЗК4 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК9 – Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями,

зокрема, здатність до самонавчання.

Фахові:

ФК1 – Здатність визначати та описувати характеристики організації, зокрема визначати особливості муніципальних організацій;

ФК2 - Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього (зокрема, місцевого, регіонального) та внутрішнього середовища;

ФК3 - Здатність визначати перспективи розвитку організації з урахуванням місцевих особливостей

ФК4 – Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними

ФК10 – Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації

ФКу16 - Здатність використовувати знання в галузі економіки та економічного аналізу в практичній діяльності, застосовувати економічні теорії при управлінні бізнесом та персоналом

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення курсу студент повинен **знати**:

- суть підприємства, взаємозв'язок його внутрішніх елементів та зовнішнього середовища;
- специфіку управління, планування та прогнозування на різних етапах життєвого циклу підприємства;
- склад, шляхи формування, методи оцінювання та ефективного використання виробничих ресурсів (основних фондів, оборотних засобів, нематеріальних активів, робочої сили);
- особливості здійснення інвестиційної та інноваційної політики на підприємстві;
- показники оцінки ефективності використання окремих видів виробничих ресурсів та діяльності підприємства в цілому;
- основні законодавчо-нормативні акти, які регулюють діяльність сучасних підприємств на території України.

Студент повинен **вміти**:

- приймати науково обґрунтовані господарсько-управлінські рішення в умовах ринкової економіки;
- спрямовувати свої вміння і знання на отримання заздалегідь окреслених результатів господарювання шляхом оптимального використання трудових, матеріальних, фінансово-кредитних та інших ресурсів підприємства;

- самостійно здійснювати розрахунки та аналіз основних фінансово-економічних показників, які характеризують діяльність сучасного підприємства. Відповідність дисципліни «Економіка і фінанси підприємства» **програмним результатам навчання:**

- РН3 Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
- РН4 Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
- РН5 Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.
- РН6 Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
- РН10 Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.
- РН12 Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.
- РН16 Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним та самокритичним.
- РН20 Володіти базовими знаннями в галузі економіки, зокрема, економічної аналітики.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	МК	Індивідуал	
Змістовий модуль I. РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА							
Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання.	6	2	2				2
Тема 2. Основні фонди підприємства	6	2		2			2
Тема 3. Оборотні засоби та нематеріальні активи підприємства	6	2		2			2
Тема 4. Персонал підприємства, продуктивність та оплата праці	10	4		4			2
Модульний контроль	2	2					
Разом	30	10	2	8	2		8
Змістовий модуль II. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА							
Тема 5. Собівартість, ціна, якість і конкурентоспроможність продукції	6	2	2				2
Тема 6. Інвестиційна та інноваційна діяльність підприємства	8	2		2			4
Тема 7. Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності підприємства.	14	2		2			4
Модульний контроль	2	2					
Разом	30	6	2	4	2		10
Змістовий модуль III-IV. ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ							
Тема 8. Розрахунки підприємства	5	2	2				1
Тема 9. Оподаткування підприємств	6	4		4			2
Тема 10. Кредитування підприємства	6	2		2			2
Модульний контроль 3		2					
Тема 11. Фінансове планування на підприємствах	5	2		2			1
Тема 12. Реструктуризація та санація суб'єктів господарювання. Банкрутство та ліквідація підприємств (організацій)	6	2	2				2
Модульний контроль 4	2	2					
Разом	30	12	4	8	4		8
Підготовка та проходження контрольних заходів	30	30					
Усього	120	28	8	20	8	30	26

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання.

Поняття підприємства як організаційно відокремленої та економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери. Головні напрями діяльності підприємства.

Правові основи функціонування підприємств в Україні. Огляд законодавчо-нормативних актів, які визначають функціонування підприємств в Україні. Статут підприємства. Колективний договір та інші правові документи, що регулюють окремі напрями діяльності підприємства.

Класифікація підприємств за такими ознаками: мета і характер діяльності; форма власності майна; належність капіталу; правовий статус і форма господарювання; галузево-функціональний вид діяльності; технологічна (територіальна) цілісність та ступінь підпорядкування; розміри та чисельність працівників.

Добровільні та інституційні об'єднання підприємств (організацій). Сучасні форми добровільного та інституційного об'єднання підприємств та організацій (асоціації, консорціуми, концерни, корпорації, фінансово-промислові групи, холдинги).

Поняття і загальна характеристика ринкового середовища функціонування підприємств.

Тема 2. Основні фонди підприємства

Оцінка, класифікація і структура основних фондів. Поняття “оцінка основних фондів”. Первісна, відновна, балансова, ліквідаційна та залишкова вартість основних фондів. Видова класифікація основних фондів.

Фізичне (матеріальне) та моральне (економічне) спрацювання основних фондів. Моральний знос першого та другого роду. Амортизація основних фондів. Методи нарахування амортизації: прямолінійний, зниження залишкової вартості, прискореного зниження залишкової вартості, кумулятивний, виробничий метод.

Характеристики процесу відтворення основних фондів: просте та розширене, інтенсивне та екстенсивне. Система показників відтворення, оснащеності та ефективності використання основних фондів. Напрями інтенсифікації відтворення та шляхи кращого використання основних фондів підприємства.

Тема 3. Оборотні засоби та нематеріальні активи підприємства

Структура та класифікації оборотних засобів підприємства.

Елементний склад оборотних фондів: характеристика виробничих запасів, напівфабрикатів власного виготовлення, незавершеного виробництва, витрат майбутніх періодів.

Сутнісна характеристика фондів обігу. Функціональна та елементна структура фондів обігу.

Нормовані оборотні засоби. Методи розрахунку нормативів оборотних засобів (аналітичний, коефіцієнтний, прямого розрахунку). Обчислення нормативів оборотних засобів. Виробничі запаси та їх види. Визначення загального нормативу оборотних засобів для підприємства.

Основні показники рівня ефективності використання оборотних коштів: коефіцієнти оборотності (кількість оборотів) і завантаження, тривалість одного обороту в днях, рентабельність, методика їх обчислення. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів.

Нематеріальні активи підприємства. Поняття і види нематеріальних ресурсів підприємства, їх вплив на конкурентоспроможність продукції на ринку. Об'єкти авторського права, об'єкти промислового права, об'єкти суміжних і похідних прав, інші нематеріальні активи. Елементний склад нематеріальних активів.

Методи оцінки вартості ліцензій, патентів, та інших об'єктів інтелектуальної власності: витратний, прибутковий, ринковий. Вибір між роялті та паушальними платежами.

Тема 4. Персонал підприємства, продуктивність та оплата праці.

Поняття, класифікації і структура персоналу підприємства. Категорії персоналу підприємств (керівники, спеціалісти, службовці, робітники). Поділ персоналу за професіями, спеціальностями, кваліфікацією, віком, стажем роботи.

Кількісні та якісні показники оцінки змін персоналу підприємства.

Продуктивність праці як економічна категорія. Методи розрахунку продуктивності праці (трудоий, натуральний та вартісний). Зовнішні та внутрішні чинники зростання продуктивності праці.

Поняття оплати праці. Основна і додаткова заробітна плата. Мінімальна заробітна плата.

Складові тарифної система: тарифна ставка, тарифна сітка, тарифно-кваліфікаційний довідник, схема посадових окладів. Основні форми оплати праці: погодинна та відрядна. Розрахунок заробітку робітників за прямої погодинної та погодинно-преміальної систем. Відрядна форма: розрахунок заробітків за простої відрядної, відрядно-преміальної, відрядно-прогресивної, непрямої відрядної, бригадної систем. Сучасні тенденції у застосуванні форми заробітної плати.

Нарахування на заробітну плату: суть та ставка ЄСВ. Утримання з заробітної плати: військовий збір та податок на доходи фізичних осіб (сутність, ставка, методика розрахунку). Податкова соціальна пільга: суть, розмір, застосування.

Безтарифні системи оплати праці: колективна форма оплати праці, контрактна система. Сутність і роль участі працівників фірми у прибутках (доходах). Системи участі працівників у прибутках.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 5. Собівартість, ціна, якість і конкурентоспроможність продукції

Витрати на продукування виробів (послуг). Їх класифікація і структура. Поточні витрати (собівартість продукції) як комплексний економічний показник. Кошторис виробництва і собівартість товарної продукції. Зміст і методика обчислення кошторису виробництва. Розрахунки кошторису виробництва за окремими економічними елементами. Елементи операційних витрат. Адміністративні витрати. Витрати на збут. Інші операційні витрати. Фінансові витрати. Втрати від участі в капіталі. Інші витрати, які виникають під час звичайної діяльності.

Виробнича та повна собівартість продукції.

Обчислення собівартості окремих виробів. Калькулювання та його місце в економічних розрахунках. Типова номенклатура калькуляційних статей витрат.

Ціни на продукцію. Види цін (тарифів) і сфери їх застосування. Методи встановлення цін: на основі витрат, на основі попиту, на основі конкуренції. Типи цінової політики підприємства.

Якість і конкурентоспроможність продукції (послуг). Якість продукції як економічна категорія. Показники якості продукції та їх характеристика. Методи оцінки якості продукції. Поняття і визначення рівня конкурентоспроможності продукції. Технічні, організаційні та соціальні шляхи (заходи) підвищення якості та конкурентоспроможності продукції підприємств України.

Стандартизація і сертифікація продукції (послуг). Застосовувані в Україні стандарти: державні стандарти, технічні умови, класифікатори, кодекси усталеної практики. Поняття та економічне значення сертифікації продукції. Обов'язкова і добровільна сертифікація виробів в Україні.

Тема 6. Інвестиційна та інноваційна діяльність підприємства

Поняття, склад і структура інвестицій. Сутнісна характеристика інвестицій. Функціонально – елементний склад інвестицій підприємства. Внутрішні та зовнішні джерела інвестування.

Оцінка ефективності інвестицій. Методика оцінки ефективності виробничих інвестицій за умов ринкових відносин з урахуванням грошових потоків, ставки дисконту (капіталізації), господарського ризику та інфляції. Показники оцінки ефективності виробничих інвестицій: чистий приведений дохід, індекс дохідності, період окупності, внутрішня норма дохідності.

Суть, складові фінансового ринку. Інструменти ринку грошей, кредитного та фондового ринку.

Поняття і змістова характеристика інноваційних процесів. Види інновацій. Показники ефективності інновацій.

Тема 7. Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності підприємства.

Прибуток і дохід як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Джерела формування прибутку підприємства. Види прибутку та методика їх розрахунку.

Оцінка фінансово-економічного стану підприємства. Основні напрями діяльності, що забезпечують фінансово-економічний стан підприємства. Методичні підходи до оцінки загального фінансово-економічного стану підприємства. Групи показників для оцінки фінансового стану: показники фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності, прибутковості (рентабельності), ділової активності, методика їх обчислення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III-IV. ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

Тема 8. Розрахунки підприємства

Грошовий оборот і система розрахунків підприємства.

Безготівкові розрахунки. Готівкові розрахунки. Організація грошових розрахунків. Види банківських рахунків і порядок їх відкриття.

Форми безготівкових розрахунків і платіжні документи.

Розрахунки платіжними дорученнями. Розрахунки платіжними вимогами-дорученнями. Розрахунки платіжними вимогами. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків. Розрахунки за акредитивами. Вексельна форма розрахунків. Розрахунки заліку взаємної заборгованості. Особливості розрахунків в електронних системах типу «клієнт-банк».

Касові операції й організація контролю за дотриманням касової дисципліни.

Платіжна дисципліна: наслідки порушення та способи зміцнення.

Тема 9. Оподаткування підприємств

Сутність і призначення системи оподаткування підприємства. Функції податків. Класифікація податків: загальнодержавні та місцеві, прямі та непрямі. Використання податків для регулювання діяльності підприємства.

Оподаткування прибутку підприємства. Платежі за ресурси. Плата за землю. Податок із власників транспортних засобів. Податок на нерухоме майно.

Сплата підприємствами непрямих податків. Податок на додану вартість та його вплив на діяльність підприємства. Сплата акцизного збору. Митні платежі, їх види.

Платежі (збори) на загальнообов'язкове державне пенсійне і соціальне страхування.

Місцеві податки та збори.

Тема 10. Кредитування підприємств.

Основи кредитування підприємства. Кругообіг грошових коштів та необхідність залучення кредитів. Види кредитів, що надаються підприємствам.

Банківське кредитування підприємства. Загальна характеристика банківських кредитів. Методика оцінки платоспроможності позичальника та порядок надання кредиту. Порядок нарахування відсотків за депозитними й кредитними операціями. Порядок погашення банківського кредиту.

Небанківське кредитування підприємств. Комерційне кредитування. Лізингове кредитування.

Кредитування малих та середніх підприємств. Кредитування малих підприємств. Фінансово-кредитна підтримка суб'єктів підприємницької діяльності.

Кредитування підприємств за рахунок коштів міжнародних фінансово-кредитних інститутів. Кредитування підприємств за рахунок відкриття кредитних ліній міжнародними валютно-кредитними організаціями. Кредитування експорту вітчизняних підприємств за рахунок ресурсів міжнародних фінансово-кредитних інститутів.

Тема 11. Фінансове планування на підприємствах

Призначення й форми фінансового планування. Принципи планування. Методи фінансового планування.

Фінансова стратегія підприємства.

Зміст і значення оперативного фінансового плану. Бюджетування. Види бюджетів. Платіжний календар.

Зміст поточного фінансового плану та порядок його складання.

Тема 12. Реструктуризація та санація суб'єктів господарювання. Банкрутство та ліквідація підприємств (організацій)

Сутнісна характеристика реструктуризації підприємств.

Розробка і реалізація програми (бізнес-проекту) реструктуризації різних організаційних утворень. Форми реструктуризації суб'єктів господарювання.

Санація (фінансове оздоровлення) господарюючих суб'єктів. Типи санації та рішення про проведення санації. Етапи виконання програми санаційних заходів фінансово-економічного характеру. Ефективність санації господарюючих суб'єктів.

Банкрутство підприємств як економічне явище. Симптоми прояву банкрутства. Процедура офіційного порушення справи про визнання банкрутом того чи іншого підприємства. Етапи судової справи про банкрутство.

Організація і наслідки ліквідації збанкрутілих підприємств (організацій). Загальна характеристика процесу організації ліквідації (припинення діяльності) збанкрутілого суб'єкта господарювання. Управління майном боржника та оцінка можливих наслідків ліквідації збанкрутілих підприємств. Черговість задоволення вимог кредиторів. Форми ліквідації підприємств – банкрутів: фізичне припинення діяльності, розпродаж майна “з молотка”, перепрофілювання діяльності зі зміною власника тощо.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3-4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	5	5	3	3	6	6
Відвідування семінарських та практичних занять	1	5	5	3	3	6	6
Робота на семінарському занятті	10	5	50	3	30	6	60
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	3	15	5	25
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	2	50
Виконання ІНДЗ	30	Не передбачено					
Разом		-	105	-	76	-	147
Максимальна кількість балів: 328							
Розрахунок коефіцієнта: $328:60=5,47$							
Екзамен: 40 балів							
Загалом: 100 балів							

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання.

Ознайомитись та законспектувати основні положення Закону України “Про підприємства в Україні”, Закону України “Про господарські товариства”, Закону України “Про підприємництво”.

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 2-3) бали, якщо конспект не зроблений - 0 балів

Тема 2. Основні фонди підприємства

1. Самостійно опрацювати та законспектувати питання «Видова (технологічна) структура основних засобів, чинники та тенденції її динаміки на виробничих підприємствах»

2. Розв'язок задач:

Задача 1:

Підприємство закупило обладнання вартістю 40 тис. грн. з нормативним терміном експлуатації 5 років (основні фонди належать до групи 4). Розрахувати щорічні амортизаційні відрахування такими методами:

1. прямолінійним (рівномірним);
2. методом зниження залишкової вартості;
3. методом прискореного зниження залишкової вартості;
4. кумулятивним методом;
5. податковим методом.

Задача 2:

На підприємстві "Борекс" вартість основних фондів на початок звітного року становила 8136 тис. грн. З 1 травня того самого року виведено основних фондів на загальну суму 1235 тис. грн., а з 1 листопада введено в дію нових основних фондів вартістю 1450 тис. грн. Обсяг реалізованої продукції становить 9132 тис. грн., а загальна чисельність працівників - 250 чоловік.

Розрахувати:

- 1.) середньорічну вартість основних фондів;
- 2.) коефіцієнти оновлення та вибуття;
- 3.) фондівіддачу і фондомісткість продукції;
- 4.) фондоозброєність праці.

Задача 3:

Визначити величину морального зносу першого роду, якщо первісна вартість основних фондів складає 6 тис грн., а відновна вартість основних фондів 4,88 тис грн.

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 2 бали за конспект теоретичного питання та 3 балів за задачі (по 1 балу за задачу).

Оцінка 2 бали виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 1 бал), якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Оцінка 1 бал за задачу виставляється, якщо вона розв'язана правильно. Якщо задача не зроблена, або розв'язана неправильно - 0 балів.

Тема 3. Оборотні засоби та нематеріальні активи підприємства

1. Ознайомитись та законспектувати основні положення Закону України «Про авторське право та суміжні права», 02.11.2000; Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», 12.07.2000; Закону України. «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», 1.07.1994; Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», 1.01.1997.

2. Розв'язок задач:

Задача 1:

У першому кварталі підприємство реалізувало продукції на суму 250 тис. грн., середньо квартальний залишок оборотних засобів склав 25 тис. грн. У другому кварталі обсяг реалізації продукції збільшився на 10 %, а тривалість одного обороту оборотних засобів скоротився на 1 день. Визначити:

1) коефіцієнт оборотності оборотних засобів, коефіцієнт завантаження; тривалість одного обороту у першому кварталі;

2) коефіцієнт оборотності оборотних засобів, коефіцієнт завантаження; величину середньо квартального залишку оборотних засобів у другому кварталі

Задача 2:

Чиста вага деталі, виготовленої зі сталі 100 кг., норма витрат сталі 115 кг., випускається 5000 виробів на рік. Постачання сталі здійснюється один раз у квартал. Транспортний запас три дні. Визначити розмір виробничого запасу.

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 3 бали за конспект теоретичного питання та 2 балів за задачі (по 1 балу за задачу).

Оцінка 3 бали виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 1-2 бали), якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Оцінка 1 бал за задачу виставляється, якщо вона розв'язана правильно. Якщо задача не зроблена, або розв'язана неправильно - 0 балів.

Тема 4. Персонал підприємства, продуктивність та оплата праці.

1. Ознайомитись та законспектувати основні положення Закону України “Про оплату праці” та Закону України “Про охорону праці” .

2. Розв'язок задач:

Задача 1:

Робітник протягом місяця за 180 год. роботи виготовляє 360 деталей. При здійсненні заходів щодо поліпшення організації робочих місць трудомісткість виготовлення кожної деталі знизилась на 0,1 год. Скільки деталей він виготовить в нових умовах праці і на скільки відсотків підвищиться його продуктивність праці?

Задача 2:

Планова трудомісткість одного виробу дорівнює 0,8 н-год., річний обсяг виробництва – 1 млн.шт. Підприємство працює у дві зміни, тривалість зміни – 8,1 год. Втрати на регламентовані простой – 5%. Середній процент виконання норм виробітку 114%. Визначити планову чисельність робітників-відрядників.

Задача 3:

Визначити відрядно-преміальну заробітну плату робітника, який за місяць виготовив 173 вироби при плані 125 шт. на місяць. Розцінка за один виріб 1,5

грн./шт. Доплата за виконання плану 10%, за кожен відсоток перевиконання плану 1,5%.

Задача 4:

Середньооблікова чисельність працівників за звітний період склала 400 чол. На протязі року прийнято на роботу 30 чоловік, звільнено 45 чоловік, в тому числі за власним бажанням 15 чоловік. Визначити коефіцієнти прийому, вибуття та плинності кадрів.

Задача 5:

Визначити суму збору на обов'язкове соціальне страхування, відрахування на страхування у зв'язку з безробіттям та до Державного пенсійного фонду, якщо витрати на основну заробітну плату підприємства склали 120 тис. грн., на додаткову — 80 тис грн.

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінок по 1 балу за задачу.

Оцінка 1 бал виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 1 бал), якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Оцінка 1 бал за задачу виставляється, якщо вона розв'язана правильно. Якщо задача не зроблена, або розв'язана неправильно - 0 балів.

Тема 5. Собівартість, ціна, якість і конкурентоспроможність продукції

1. Самостійно опрацювати та законспектувати питання «Державний нагляд за якістю і внутрішньовиробничий технічний контроль. Функції та організація роботи Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації (Держстандарту України)».

2. Розв'язок задач:

Задача 1:

Визначити затрати на 1 грн. товарної продукції і процент зниження собівартості продукції на основі даних таблиці:

Вироби	Річний випуск, шт..		Собівартість одиниці продукції, грн./шт.		Гуртова ціна за одиницю, грн./шт.
	звіт	план	звіт	план	
Х	4000	4300	80	78	83
У	10000	9000	16	14	18

Задача 2:

Визначити собівартість виробництва продукції, якщо витрати на основні матеріали складають 300 тис. грн., заробітна плата основних робітників 30 тис. грн., розмір амортизаційних відрахувань - 15 тис. грн., частка амортизації складає 40 % від витрат на утримання та експлуатацію машин і обладнання. Позавиробничі витрати на стимулювання збуту складають 5 % від всіх виробничих витрат.

Задача 3:

Підприємство виробляє продукцію одного найменування за ціною 230 грн. за одиницю. Середні змінні витрати складають 180 грн., постійні витрати становлять 550000 грн. В результаті зростання орендної плати постійні витрати зростуть на 8 %. Визначте, який вплив здійснить збільшення постійних витрат на точку беззбитковості.

Задача 4:

Визначте точки беззбитковості, оптимальний обсяг виробництва, ціну товару та прибуток для фірми, якщо ціни на її товар $P=160-10Q$, а загальні витрати для кількох обсягів виробництва наведені у таблиці:

Обсяг, тис. од.	0	1	2	3	4	5	6
Витрати, тис. грн.	30	50	80	130	210	330	500

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 1 бал за конспект теоретичного питання та 4 балів за задачі (по 1 балу за задачу).

Оцінка 1 бал виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення, якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Оцінка 1 бал за задачу виставляється, якщо вона розв'язана правильно. Якщо задача не зроблена, або розв'язана неправильно - 0 балів.

Тема 6. Інвестиційна та інноваційна діяльність підприємства

1. Ознайомитись та законспектувати

Закон України “ Про інвестиційну діяльність “ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 10. – с. 138.

2. Розв'язок задач:

Задача 1:

Маємо два види доходу:

Доход А: 100 дол. виплачується сьогодні і 100 дол. - через рік.

Доход В: 20 дол. виплачується сьогодні, 100 дол. - через рік, 100 дол. - через 2 роки.

Якому з цих доходів Ви надаєте перевагу при процентних ставках: 0,05? Чи зміниться ваше рішення, якщо ставка зміниться і складе 0,2?

Задача 2:

Банк приймає внески під складні відсотки у розмірі 6% річних. Кожного року клієнт під ці відсотки кладе однакову суму грошей, не знімаючи їх. Якими повинні бути ці щорічні внески, щоб через три роки на рахунку стало 5000 грн.?

Задача 3.

Інвестиційний проект, що підлягає практичній реалізації, має план платежів, наведений у таблиці. Розрахувати чисту дисконтовану вартість при ставці 20% річних та внутрішню норму доходності.

Номер року	0	1	2	3	4	5
Платежі, надходження	-2000	+700	+800	+900	+600	+600

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 2 бали за конспект теоретичного питання та 3 балів за задачі (по 1 балу за задачу).

Оцінка 2 бали виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований. Бали знижуються (мінус 1), якщо у конспекті відсутні базові положення; якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Оцінка 1 бали за задачу виставляється, якщо вона розв'язана правильно. Якщо задача не зроблена, або розв'язана неправильно - 0 балів.

Тема 7. Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності підприємства.

1. Опрацювати та законспектувати текст Закону України “Про оподаткування прибутку підприємств”.

2. Розв’язок задач :

Задача 1:

Розрахувати показники рентабельності продукції та фондів по підприємству за даними таблиці:

Показники	
Обсяг випуску продукції, шт..	12000
Гуртова ціна за одиницю продукції, грн.	24
Собівартість одиниці продукції, грн.	20
Прибуток від реалізації продукції підсобного господарства, грн.	4000
Збитки від позареалізаційних операцій, грн.	2000
Середньорічна вартість:	
- Основних фондів	122000
- Нормованих оборотних засобів	38000
Ставка податку на прибуток, %	30

Задача 2:

Розрахувати показники рентабельності окремих видів продукції, загальний показник рентабельності та рентабельність фондів за даними таблиці.

Виріб/ показник	Річний обсяг реалізації	Повна собівартість виробу, грн.	Відпускна ціна, грн.	Вага виробу, кг
А	70	0,63	0,75	0,9

Б	62	0,49	0,55	1,0
В	35	0,43	0,50	0,5
Г	10	0,23	0,30	0,2

Середньорічна вартість основних фондів 145 тис. грн., оборотних коштів 20,5 тис. грн.

Задача 3:

Обсяг реалізованої продукції (без ПДВ та акцизного збору) у звітному році становить 32360 тис. грн., собівартість реалізованої продукції 20420 тис. грн., доходи від реалізації матеріальних цінностей – 284 тис. грн., отримані дивіденди від інших підприємств – 46 тис. грн., втрати від уцінки поза обігових активів – 12 тис. грн., сума податків, які сплачує підприємство, становить 878 тис. грн., сума сплати відсотків за кредит 1888 тис. грн., середня сума основних фондів та оборотних засобів 88400 тис. грн., власний капітал – 32460 тис. грн. Розрахувати чистий прибуток підприємства, рентабельність реалізованої продукції, рентабельність фондів, рентабельність власного капіталу.

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 2 бали за конспект теоретичного питання та 3 балів за задачі (по 1 балу за задачу).

Оцінка 2 бали виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 1 бал), якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Оцінка 1 бал за задачу виставляється, якщо вона розв'язана правильно. Якщо задача не зроблена, або розв'язана неправильно - 0 балів.

Тема 8. Розрахунки підприємства

Опрацювати та законспектувати питання:

1. Розвиток та особливості електронної комерції

2. Фінансові Інтернет-послуги в системі електронного бізнесу

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 2 бали за конспект теоретичного питання 1 та 3 балів за конспект теоретичного питання 2.

Оцінка 2 (3) бали виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 1 (2) бали), якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Тема 9. Оподаткування підприємств

1. Опрацювати та законспектувати питання:

«Система оподаткування підприємства»

2. Розв'язок задач:

Задача 1.

Визначити відпускну ціну підакцизного виробу, суму акцизного збору для сплати до бюджету, податок на додану вартість, виручку від реалізації підакцизного товару з ПДВ, рентабельність виробу за такими даними:

- Собівартість підакцизного виробу 170 грн
- Прибуток 30 грн
- Ставка акцизного збору 10 %
- Ставка ПДВ 20%

Задача 2.

Визначити суму збору за спеціальне використання водних ресурсів підприємством за такими даними:

- Встановлений ліміт використання водних ресурсів 2000 м³
- Обсяг фактично використаної води 3650 м³
- Норматив збору з поверхневих водних об'єктів 8,5 коп./м³

Задача 3.

Визначити суму податку на прибуток підприємства за такими даними:

- Доходи від реалізації продукції 250 тис. грн
- Доходи від операцій з цінними паперами 30 тис. грн
- Доходи від здійснення операцій лізингу 14 тис. грн
- Доходи, які за своїм змістом підлягають виключенню зі складу валових доходів з метою уникнення подвійного оподаткування 25 тис. грн
- Валові витрати 170 тис.грн
- Амортизаційні відрахування 39 тис. грн.

Задача 4.

Визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті вдержавний бюджет (відшкодуванню з бюджету) за результатами звітного місяця, якщо підприємство реалізує різні види продукції.

- 1) Реалізовано товарів на території України на суму 50000 грн. (без ПДВ).
- 2) Закуплено канцелярські товари вітчизняного виробництва на 900 грн. (з ПДВ).
- 3) Придбано з ПДВ товари, вартість яких включається до складу валових витрат виробництва, на суму 24000 грн.

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 1 бал за конспект теоретичного питання та 4 балів за задачі (по 1 балу за задачу).

Оцінка 1 бал виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення, якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Оцінка 1 бал за задачу виставляється, якщо вона розв'язана правильно. Якщо задача не зроблена, або розв'язана неправильно - 0 балів.

Тема 10. Кредитування підприємств.

1. Опрацювати та законспектувати питання:

Положення Національного Банку «Про кредитування»

Види кредитних договорів та способи їх забезпечення

2. Розв'язок задач:

Задача 1.

На плановий період підприємству необхідно мати фінансових ресурсів для придбання оборотних коштів на суму 250 тис грн. Фактична наявність власних коштів на початок планового періоду складає 150 тис грн. Від фінансової діяльності надійде 30 тис грн. У плановому періоді підлягає поверненню раніше отриманий кредит у сумі 70 тис грн. На основі наведених вище даних необхідно визначити потребу у кредитних ресурсах на плановий період.

Задача 2.

Підприємство 5 березня поточного року одержало кредит на 30 тис грн на 6 міс під 30% річних. З 5 червня процентна ставка підвищилась на 10%. В кредитному договорі передбачені строки погашення кредиту рівними частинами 5 червня та 5 вересня. Яку суму повинно повернути підприємство банку 5 вересня поточ року.

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 3 бали за конспект теоретичного питання та 2 балів за задачі (по 1 балу за задачу).

Оцінка 3 бали виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 1-2 бали), якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Оцінка 1 бал за задачу виставляється, якщо вона розв'язана правильно. Якщо задача не зроблена, або розв'язана неправильно - 0 балів.

Тема 11. Фінансове планування на підприємствах

Опрацювати та законспектувати питання:

1. Використання інформаційних технологій у фінансовому плануванні

2. Планування фінансового стану підприємства

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 3 бали за конспект теоретичного питання 1 та 2 балів за конспект теоретичного питання 2.

Оцінка 2 (3) бали виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 1 (2) бали), якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Тема 12. Реструктуризація та санація суб'єктів господарювання. Банкрутство та ліквідація підприємств (організацій)

Опрацювати та законспектувати текст Закону України “Про банкрутство” та Положення “Про порядок проведення санацій державних підприємств”

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 2-3) бали, якщо конспект не зроблений - 0 балів.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульні контрольні роботи №1, №2, №3, №4 проводяться у дистанційній формі (онлайн в середовищі Moodle).

Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу - 25.

Модульна контрольна робота 1 при дистанційній формі навчання складається з 18 тестів та 1 задачі.

Тестові завдання охоплюють весь зміст модуля і розподілені наступним чином:

- Тема 1 - 4 тести;
- Тема 2 - 5 тестів;
- Тема 3 - 4 тести;
- Тема 4 - 5 тестів.

Задача обирається випадковим чином і може відноситись до теми 2, 3 або 4. Пропонована задача є типовою для однієї з тем модуля. Аналогічні задачі винесені на самостійне завдання відповідної теми.

Модульна контрольна робота 2 при дистанційній формі навчання складається з 18 тестів та 1 задачі.

Тестові завдання охоплюють весь зміст модуля і розподілені наступним чином:

- Тема 5 - 6 тестів;
- Тема 6 - 6 тестів;
- Тема 7 - 6 тестів.

Задача обирається випадковим чином і може відноситись до теми 5, 6 або 7. Пропонована задача є типовою для однієї з тем модуля. Аналогічні задачі винесені на самостійне завдання відповідної теми.

Модульна контрольна робота 3 при дистанційній формі навчання складається з 18 тестів та 1 задачі.

Тестові завдання охоплюють весь зміст модуля і розподілені наступним чином:

Тема 8 - 6 тестів;

Тема 9 - 6 тестів.

Тема 10 - 6 тестів.

Задача обирається випадковим чином і може відноситись до теми 9 або 10. Пропонована задача є типовою для однієї з тем модуля. Аналогічні задачі винесені на самостійне завдання відповідної теми.

Модульна контрольна робота 4 складається з 12 тестів.

Тема 11 - 6 тестів

Тема 12 - 6 тестів.

Тести оцінюються у 1 бал кожний, а потім з відповідним коефіцієнтом переводяться у 25-бальну оцінку.

Критерії оцінювання модульних контрольних робіт є однаковими і підпорядковані наступним вимогам.

Кожен тест оцінюється у 1 бал максимально.

При тестуванні он-лайн оцінка обраховується:

- для тестів, які передбачають одну правильну відповідь (формату «один з багатьох» та «так або ні») **1 бал** виставляється, якщо відповідь правильна, у протилежному випадку виставляється оцінка **0 балів**;

- за тест, який передбачає декілька правильних відповідей (формат «декілька з багатьох», «відповідність») оцінка розраховується на **пропорційній основі**. Якщо, наприклад, в тесті передбачено дві правильні відповіді, то 1 бал виставляється, якщо студент навів обидві правильні відповіді, якщо одну правильну і одну неправильну – то оцінка за тест 0,5 балів, якщо ж обидві відповіді студента неправильні – тест оцінюється у 0 балів). Аналогічно для 3 відповідей – кожна оцінюється у 0,33 бали і помилки враховуються відповідно.

Максимальна кількість балів за задачу - 7.

7 балів виставляється, якщо:

- задача розв'язана правильно,
- показані всі необхідні проміжні розрахунки,
- вказані одиниці виміру,
- наведений обґрунтований коментар (якщо це необхідно за умовою задачі).

Бали знижуються відповідно:

- не наведено проміжних розрахунків - мінус 2-3 бали,
- не вказано (неправильно вказано) одиниці виміру - мінус 1 бал,
- не наведено коментар - мінус 2-3 бали,
- хід рішення правильний, але допущена помилка у розрахунках - мінус 3-4 бали,

- неправильний хід рішення задачі (повністю або частково), задача не розв'язана - мінус 5-7 балів.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Семестровий контроль – екзамен. Екзамен проводиться у дистанційній формі (онлайн в середовищі Moodle) і включає 40 тестів.

Тести розподілені наступним чином: Теми 2, 3, 7 та 9 - по 4 тести; всі інші: тема 1, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12 - по 3 тести.

Кожен тест оцінюється у 1 бал максимально, тому за 40 тестових завдань студент може одержати максимально **40 балів**.

При тестуванні он-лайн оцінка обраховується:

- для тестів, які передбачають одну правильну відповідь (формату «один з багатьох» та «так або ні») **1 бал** виставляється, якщо відповідь правильна, у протилежному випадку виставляється оцінка **0 балів**;

- за тест, який передбачає декілька правильних відповідей (формат «декілька з багатьох», «відповідність») оцінка розраховується на **пропорційній основі**. Якщо, наприклад, в тесті передбачено дві правильні відповіді, то 1 бал виставляється, якщо студент навів обидві правильні відповіді, якщо одну правильну і одну неправильну – то оцінка за тест 0,5 балів, якщо ж обидві відповіді студента неправильні – тест оцінюється у 0 балів). Аналогічно для 3 відповідей – кожна оцінюється у 0,33 бали і помилки враховуються відповідно.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

1. Поняття підприємства як організаційно відокремленої та економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери.
2. Правові основи функціонування підприємств в Україні.
3. Класифікація підприємств за такими ознаками: мета і характер діяльності; форма власності майна; належність капіталу; правовий статус і форма господарювання; галузево-функціональний вид діяльності; технологічна (територіальна) цілісність та ступінь підпорядкування; розміри та чисельність працівників.
4. Добровільні та інституційні об'єднання підприємств (організацій).
5. Оцінка, класифікація і структура основних фондів.
6. Поняття “оцінка основних фондів”. Первісна, відновна, балансова, ліквідаційна та залишкова вартість основних фондів.
7. Фізичне (матеріальне) та моральне (економічне) спрацювання основних фондів. Моральний знос першого та другого роду.
8. Амортизація основних фондів. Методи нарахування амортизації.
9. Характеристики процесу відтворення основних фондів: просте та розширене, інтенсивне та екстенсивне.
10. Система показників відтворення, оснащеності та ефективності використання основних фондів.
11. Структура та класифікації оборотних засобів підприємства.
12. Елементний склад оборотних фондів.

13. Сутнісна характеристика фондів обігу.
14. Нормовані оборотні засоби. Методи розрахунку нормативів оборотних засобів (аналітичний, коефіцієнтний, прямого розрахунку).
15. Виробничі запаси та їх види. Визначення загального нормативу оборотних засобів для підприємства.
16. Основні показники рівня ефективності використання оборотних коштів: коефіцієнти оборотності (кількість оборотів) і завантаження, тривалість одного обороту в днях, рентабельність, методика їх обчислення. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів.
17. Поняття і види нематеріальних ресурсів підприємства. Елементний склад нематеріальних активів.
18. Методи оцінки вартості ліцензій, патентів, та інших об'єктів інтелектуальної власності. Роялті та паушальні платежі.
19. Поняття, класифікації і структура персоналу підприємства.
20. Кількісні та якісні показники оцінки змін персоналу підприємства.
21. Продуктивність праці як економічна категорія. Методи розрахунку продуктивності праці (трудовий, натуральний та вартісний).
22. Поняття оплати праці. Основна і додаткова заробітна плата.
23. Складові тарифної системи: тарифна ставка, тарифна сітка, тарифно-кваліфікаційний довідник, схема посадових окладів.
24. Основні форми оплати праці: погодинна та відрядна.
25. Розрахунок заробітку робітників за прямої погодинної та погодинно-преміальної систем.
26. Відрядна форма: розрахунок заробітків за простої відрядної, відрядно-преміальної, відрядно-прогресивної, непрямої відрядної, бригадної систем.
27. Нарахування на заробітну плату. Оподаткування доходів фізичних осіб.
28. Витрати на продукування виробів (послуг), їх класифікація і структура. Поточні витрати (собівартість продукції) як комплексний економічний показник.
29. Кошторис виробництва і собівартість товарної продукції. Виробнича та повна собівартість продукції.
30. Калькулювання та його місце в економічних розрахунках. Типова номенклатура калькуляційних статей витрат.
31. Ціни на продукцію. Види цін (тарифів) і сфери їх застосування.
32. Методи встановлення цін: на основі витрат, на основі попиту, на основі конкуренції. Типи цінової політики підприємства.
33. Якість продукції як економічна категорія. Показники якості продукції та їх характеристика.
34. Методи оцінки якості продукції.
35. Поняття і визначення рівня конкурентоспроможності продукції.
36. Стандартизація і сертифікація продукції (послуг). Застосовувані в Україні стандарти.
37. Поняття та економічне значення сертифікації продукції. Обов'язкова і добровільна сертифікація виробів в Україні.
38. Поняття, склад і структура інвестицій.

39. Оцінка ефективності інвестицій. Показники оцінки ефективності виробничих інвестицій: чистий приведений дохід, індекс дохідності, період окупності, внутрішня норма дохідності.
40. Суть, складові фінансового ринку. Інструменти ринку грошей, кредитного та фондового ринку.
41. Поняття і змістова характеристика інноваційних процесів. Види інновацій. Показники ефективності інновацій.
42. Джерела формування прибутку підприємства. Види прибутку та методика їх розрахунку.
43. Методичні підходи до оцінки загального фінансово-економічного стану підприємства.
44. Групи показників для оцінки фінансового стану: показники фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності, прибутковості (рентабельності), ділової активності, методики їх обчислення.
45. Грошовий оборот і система розрахунків підприємства.
46. Готівкові розрахунки. Організація грошових розрахунків.
47. Види банківських рахунків і порядок їх відкриття.
48. Форми безготівкових розрахунків і платіжні документи.
49. Розрахунки платіжними дорученнями.
50. Розрахунки платіжними вимогами-дорученнями.
51. Розрахунки платіжними вимогами.
52. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків.
53. Розрахунки за акредитивами.
54. Вексельна форма розрахунків.
55. Касові операції й організація контролю за дотриманням касової дисципліни.
56. Платіжна дисципліна: наслідки порушення та способи зміцнення.
57. Сутність і призначення системи оподаткування підприємства.
58. Класифікація податків: загальнодержавні та місцеві, прямі та непрямі.
59. Оподаткування прибутку підприємства.
60. Платежі за ресурси.
61. Плата за землю.
62. Податок із власників транспортних засобів.
63. Податок на нерухоме майно.
64. Податок на додану вартість.
65. Сплата акцизного збору.
66. Митні платежі, їх види.
67. Платежі (збори) на загальнообов'язкове державне пенсійне і соціальне страхування.
68. Місцеві податки та збори.
69. Види кредитів, що надаються підприємствам.
70. Загальна характеристика банківських кредитів.
71. Методика оцінки платоспроможності позичальника та порядок надання кредиту.
72. Порядок нарахування відсотків за депозитними й кредитними операціями. Порядок погашення банківського кредиту.

- 73.Небанківське кредитування підприємств.
- 74.Призначення й форми фінансового планування. Принципи планування.
75. Методи фінансового планування.
- 76.Фінансова стратегія підприємства.
- 77.Зміст і значення оперативного фінансового плану.
- 78.Бюджетування. Види бюджетів. Платіжний календар.
- 79.Зміст поточного фінансового плану та порядок його складання.
- 80.Сутнісна характеристика реструктуризації підприємств. Форми реструктуризації суб'єктів господарювання.
- 81.Санація (фінансове оздоровлення) господарюючих суб'єктів. Типи санації та рішення про проведення санації
- 82.Банкрутство підприємств як економічне явище. Симптоми прояву банкрутства.
- 83.Процедура офіційного порушення справи про визнання банкрутом того чи іншого підприємства. Етапи судової справи про банкрутство.
- 84.Організація і наслідки ліквідації збанкрутілих підприємств (організацій).
85. Загальна характеристика процесу організації ліквідації (припинення діяльності) збанкрутілого суб'єкта господарювання. Управління майном боржника та оцінка можливих наслідків ліквідації збанкрутілих підприємств.
- 86.Черговість задоволення вимог кредиторів. Форми ліквідації підприємств – банкрутів: .

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
A	100-90
B	82-89
C	75-81
D	69-74
E	60-68
FX	35-59
F	0-34

7. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 120 год.: лекції – 28 год., семінари – 8 год., практичні – 20 год., самостійна робота – 26 год., модульний контроль – 8 год., екзамен – 30 год.

Модулі	Змістовий модуль І					Змістовий модуль ІІ			Змістовий модуль ІІІ-ІV					
Назва модуля	РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА					РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА			ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ					
Кількість балів за модуль	105 балів (34,7%)					76 балів (29%)			147 балів (36,3%)					
Теми лекцій	Підприємство як суб'єкт господарювання (1 бал).	Основні фонди підприємства (1 бал).	Оборотні засоби та нематеріальні активи підприємства (1 бал).	Персонал підприємства, продуктивність та оплата праці (1 бал).	Персонал підприємства, продуктивність та оплата праці (1 бал).	Собівартість, ціна, якість і конкурентоспроможність продукції (1 бал).	Інвестиційна та інноваційна діяльність підприємства (1 бал).	Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності підприємства. (1 бал).	Розрахунки підприємства (1 бал).	Оподаткування підприємств (1 бал).	Оподаткування підприємств (1 бал).	Кредитування підприємства (1 бал)	Фінансове планування на підприємствах (1 бал).	Реструктуризація та санація суб'єктів господарювання. Банкрутство та ліквідація підприємств (1 бал)
Теми семінарських та практичних занять	Підприємство як суб'єкт господарювання. (11 балів)	Основні фонди підприємства (11 балів)	Оборотні засоби та нематеріальні активи підприємства (11 балів)	Персонал підприємства, продуктивність та оплата праці (11 балів)	Персонал підприємства, продуктивність та оплата праці (11 балів)	Собівартість, ціна, якість і конкурентоспроможність продукції (11 балів)	Інвестиційна та інноваційна діяльність підприємства (11 балів)	Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності підприємства. (11 балів)	Розрахунки підприємства (11 балів)	Оподаткування підприємств (11 балів)	Оподаткування підприємств (11 балів)	Кредитування підприємства (11 балів)	Фінансове планування на підприємствах (11 балів)	Реструктуризація та санація суб'єктів господарювання. Банкрутство та ліквідація підприємств (11 балів)
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів		5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів		5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)					Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			Модульна контрольна робота 3 (25 балів)			Модульна контрольна робота 4 (25 балів)		
Сума за семестр	328, коефіцієнт переведення у 60-бальну шкалу 5,47													
Підсумковий контроль	Екзамен - 40 балів													

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. Економіка підприємства: навчальний посібник / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. - 2-е вид. - Київ : Центр учбової літератури, 2018. - 488 с.
2. Економіка підприємства : навчальний посібник / Н. В. Романченко, Т. В. Кожемякіна, К. В. Пічик . - Київ : НаУКМА , 2018. - 343 с.
(http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/15771/Ekonomika_pidpryiemstva_navchalnyi_posibnyk.pdf?sequence=1&isAllowed=y)
3. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с. (<https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-03/%21%20підручник%20ЕП%20ПТБ.pdf>)
4. Фінанси підприємств : підручник / О. О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук. - Київ : Центр учбової літератури, 2017. - 504 с.
5. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с.
(<http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2356/1/фінанси%20підприємств.pdf>)
6. Бедриниць М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств [текст] навч. посіб. / М. Д. Бедриниць, Л. П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с. (<http://dcmaup.com.ua/assets/files/finansii-pidpriemstv-2018.pdf>)

Додаткова

1. Економіка і фінанси підприємства : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Л. М. Степасюк, Н. М. Суліма, О. В. Величко; ред.: В. К. Збарський, В. І. Мацибора; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. - К. : КОМПРИНТ, 2013. - 335 с.
2. Економіка і фінанси підприємства : [підручник] / Н. М. Суліма, Л. М. Степасюк, О. В. Величко; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. - Київ : Компрінт, 2015. - 465 с.
3. Крикавський Є. Економіка і фінанси підприємств: Навч.посібник// Крикавський Є.В., Люльчак З.С. — Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. — 696 с.
4. Метошоп, І. М. Економіка і фінанси підприємства : практикум / І. М. Метошоп, Н. І. Ящеріцина. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. - 152 с.
5. Навчальний посібник / О.М.Бандурка, Є.В.Ковальов, М.А.Садиков, О.С.Маковоз; за заг.ред. О.М. Бандурки. – Х.: ХНУВС. – 2017. – 192 с.
http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1178/Ekonomika%20pidpryiemstva_navchalnyi%20posibnyk_OM%20Bandurka_YeV%20Kovalov_MASadykov_OS%20Makovoz_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Законодавство

1. Закон України “ Про підприємства в Україні “ // Галицькі контракти. – Березень, 1998 р.
2. Закон України “ Про господарські товариства” від 19 вересня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 49. – с. 682.

3. Закон України “ Про підприємництво “ від 26 лютого 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - № 9. – ст. 71.
4. Закон України “ Про інвестиційну діяльність “ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 10. – с. 138.
5. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств “ від 28 грудня 1997 р. // Урядовий кур’єр. – 1997. – 6 червня.
6. Закон України “ Про банкрутство “ від 14 травня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 31.
7. Положення “ Про порядок проведення санацій державних підприємств “ : Засв. Постановою Кабінету Міністрів України, від 8 лютого 1994 р. № 27 // Урядовий кур’єр. – 1994. – 17 березня.
8. Закон України “Про оплату праці”//Законодавство України про працю станом на 25 травня 1999 р. – К.:Істина,1999.
9. Закон України”Про колективні договори і угоди”.-К.,1999
10. Закон України “Про охорону праці”.-К.,2000.
11. Закон України «Про авторське право та суміжні права», 02.11.2000.
12. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», 12.07.2000.
13. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», 1.07.1994.
14. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції», 1.01.1997.

Додаткові ресурси (за наявності)

ЕНК «Економіка і фінанси підприємства» для навчання в середовищі Moodle. (<http://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=14519>).